

ชื่อเรื่อง	การพัฒนานวัตกรรมการชุมชนเพื่อการส่งเสริมสุขภาพเชิงสร้างสรรค์ กรณี ประเพณีการแข่งขันเรือ จังหวัดน่าน
ผู้วิจัย	รัตนพร ทองเขียว
สถานที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ สิริสุนทร
กรรมการที่ปรึกษา	พันเอกนายแพทย์ ทวีศักดิ์ นพเกษร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี กรรพุมมาลย์
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. สาขาวิชาพัฒนาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2556
คำสำคัญ	นวัตกรรมการชุมชน วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ การส่งเสริมสุขภาพเชิง สร้างสรรค์ ประเพณีการแข่งขันเรือเชิงสร้างสรรค์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์บริบทแวดล้อมและสถานการณ์ของประเพณีการแข่งขันเรือ จังหวัดน่าน 2) วิเคราะห์พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเครื่องดื่มชูกำลังของกลุ่มผู้แสดงทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีการแข่งขันเรือ 3) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมสุขภาพเชิงสร้างสรรค์เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเครื่องดื่มชูกำลังในช่วงเทศกาลประเพณีการแข่งขันเรือ โดยผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ประชากรที่ศึกษาเป็นกลุ่มผู้แสดงทางสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเพณีการแข่งขันเรือจำนวน 64 หมู่บ้านที่มีเรือแข่งและมีคุณลักษณะตามเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงสำรวจได้แก่กลุ่มผู้แสดงทางสังคม 500 คน ประกอบด้วย กลุ่มลูกเรือ กลุ่มแกนนำเรือแข่งและกลุ่มผู้นำทีมกองเชียร์เรือแข่ง ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนั้นคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 40 คน แบบเจาะจง จาก 2 พื้นที่วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม แนวการสนทนากลุ่ม แนวการสัมภาษณ์เชิงลึก แนวสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม แผนการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และทดสอบสมมุติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) และใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์การพรรณนาเล่าเรื่องและวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า ประเพณีการแข่งขันเรือมีความสัมพันธ์กับคนในชุมชนในมิติประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 4 ด้าน คือ 1) ด้านบริบททางสังคมท้องถิ่น 2) ด้านวิถีการดำเนินชีวิต 3) ด้านเศรษฐกิจชุมชน และ 4) ด้านนโยบาย โดยในสถานการณ์ปัจจุบัน ได้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้แสดงทางสังคมหลายกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับประเพณีการแข่งขันเรือเนื่องจาก การเปลี่ยนแปลงเป้าหมายการแข่งขันเรือ จนเกิดผลกระทบต่อระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนอย่างรุนแรง 4 ด้าน คือ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการตีเครื่องตีมแอลกอฮอล์

ส่วนการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสุขภาพเชิงสร้างสรรค์เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการตีเครื่องตีมแอลกอฮอล์และเครื่องตีมทุกำลั้งในช่วงเทศกาลประเพณีการแข่งขันเรื่อนั้น พบว่า การปรับตัวเชิงโครงสร้างการหน้าที่ของ เรือ เหล้าและเครื่องตีมทุกำลั้ง หากนำมาผนวกหน้าที่กันผ่านการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จะทำให้เกิดการบูรณาการหน้าที่ชุดใหม่ และเกิดนวัตกรรมชุมชนเชิงสร้างสรรค์โดยชุมชนมีส่วนร่วมใน 2 มิติ คือ 1) มิติกระบวนการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 3 กระบวนการย่อย ดังนี้ 1.1) กระบวนการคิดโดยชุมชนมีส่วนร่วม 1.2) กระบวนการบริหารจัดการประเพณีการแข่งขันเรือเชิงสร้างสรรค์ และ 1.3) กระบวนการสร้างแนวปฏิบัติเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการตีเครื่องตีมแอลกอฮอล์และเครื่องตีมทุกำลั้งในช่วงเทศกาลประเพณีการแข่งขันเรือ 2) มิติผลผลิตเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย 2.1) เครื่องตีมสมุนไพรเพื่อสุขภาพ และ 2.2) นวัตกรรมสื่อท้องถิ่นเพื่อประชาสัมพันธ์และรณรงค์การส่งเสริมสุขภาพเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยเสนอให้คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมในหมู่บ้าน ตำบล อำเภอและจังหวัดได้ร่วมมือกับผู้นำชุมชนและกลุ่มผู้แสดงทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการประเพณีการแข่งขันเรือในชุมชน และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเปิดพื้นที่ทางสังคม เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อทบทวนภารกิจด้านการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมชุมชน หาแนวทางพัฒนากระบวนการโดยชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการคิดโดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิที่ชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ ยอมรับและนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาตามความต้องการและบริบทของชุมชน

Title	THE DEVELOPMENT OF COMMUNITY INNOVATION FOR THE CREATIVE HEALTH PROMOTION: A CASE OF THE TRADITIONAL BOAT RACING, NAN PROVINCE
Author	Rattanaorn Thongkiew
Advisor	Associate Professor Patcharin Sirasoonthorn, Ph.D.
Co - Advisor	Colonel Dr. Tawesak Nopkesorn. Assistant Montri Kunphoommarl, Ph.D.
Academic Paper	Thesis Ph.D. in Social Development, Naresuan University, 2013
Keywords	Community Innovation, Cultural Creative, Creative of Health Promotion, Creative Traditional of Boat Racing

ABSTRACT

This research aimed 1) to analyze the history of traditional boat racing in Nan province 2) to analyze alcohol and energy drink consuming behaviors among social actors during the traditional boat racing, 3) to suggest practical solutions and mechanism for changing the behavior. The mixed method was adopted, including survey research, qualitative approach and participatory learning appraisal (PLA). 2 villages included 500 samples of social actors from 64 villages with race boats were purposively selected. Then, three participatory learning appraisal projects were conducted. 40 participants were purposively selected including boat leaders, crews and cheer leaders. The researcher was later applied five focus group discussion forums and 11 brain storming. To identify 4 major impacts, 20 cases were in-depth interview, participant and non- participant observed. The data was analyzed by one way analysis of variance (one way ANOVA) and Least Significant Difference (LSD), significant level 0.05. The qualitative data was finally analyzed by using narrative analysis and content analysis.

The researcher found that: the boat racing of Nan had a long history of more than 200 years old. Today, dramatic changes in terms of definition, goal and management process brought 4 major impacts, including socio-cultural changes,

economic and health impacts, especially the alcohol consuming behavior. The result showed three solution strategies: 1) increasing recognition and awareness of negative impacts among social actors, 2) locating new mind set based on creative culture, 3) establishing new regulation based on local awareness and demand. Two forms of new knowledge were identified. First, 3 dimension of creative development process, including 1.1) creative thinking development process; 1.2) practical mechanism and participatory management process and 1.3) creative health promotion proces. Second, two dimensions of creative products, including 2.1) the local herb beverage and 2.2) innovative media for health promotion. This research exhibited a power of the "good example" which offered strategy based on creative innovation. The researcher highlighted the crucial role of cultural committee in local area as well as cooperative mechanism among social actors. By using participatory concern, increasing local recognition and empowering involving social actors; new structural roles of alcohol, boat racing, and healthy sport enlarging community innovation for creative health promotion.